

Unie: sterke stijging waterschapslasten voorbij

In de laatste weken van februari maakte minister Zalm een spectaculaire uitgljider over de ozb-heffingen van de gemeenten. De 'lokale lasten' kregen weer eens volop aandacht. Opvallend was dat dit keer de waterschapslasten buiten schot bleven. Dat is, zacht gezegd, ook wel eens anders geweest de afgelopen tien jaar. "Maar we hadden de discussie graag aangegaan, want we kunnen onze lastenstijgingen goed uitleggen", zegt Wijnand Dekking, beleidsmedewerker financiën bij de Unie van Waterschappen.

TEKST AD MOERMAN

Het is niet moeilijk iemand te vinden die de 'Zalm-rol' wil aannemen richting de waterschappen. "De afgelopen tien jaar stegen de waterschapslasten buitensporig in vergelijking tot andere overheidslasten", zegt Jelle Leenes, ex Uniewerknemer en mede-oprichter van de Stichting Nederlandse Waterbond, sinds 2004 de consumentenorganisatie op het gebied van water. "Erger is dat ik er geen goede verklaring voor heb of krijg. De waterschappen zijn al jaren bezig met efficiency-slagen en fusies. Maar zelden zie je dat terug in lagere lasten voor de burgers. De 'parlementen' van de waterschappen zitten hier te weinig bovenop. Maar na de zeven vette jaren voor de schappen, komen nu misschien wel de zeven magere jaren", hoopt Leenes. "De vruchten van de reorganisaties en fusie gaan we de komende jaren plukken", zo bedient Wijnand Dekking Leenes op zijn wenken.

Criticaster Leenes signaleert overigens dat dit jaar de tarieven ook al minder stijgen 'dan we gewend

zijn'. "Desondanks vind ik dat de schappen in zichzelf gekeerd zijn en volstrekt onvoldoende democratisch zijn ingebed. Ze leggen hun beleid hooguit uit en ze betrekken burgers onvoldoende vooraf bij de keuzes die worden gemaakt. Democratie is echt meer dan alleen uitleggen. Bovendien worden begrotingen en de bijhorende tariefsstijgingen slechts marginaal getoetst door Gedeputeerde Staten. Dat zijn dus hamerstukken. Daarom pleitten wij voor de instelling van een Waterkamer; een onafhankelijk orgaan dat toezicht houdt op de tarieven in de waterbranche", meldt Leenes. "Niet nodig, want zo'n orgaan voegt niets toe aan de bestaande controlemechanismen", pareert Dekking.

Van boeren naar burgers

Het Coelo in Groningen dat jaarlijks onderzoek doet naar de lokale lasten bevestigt dat de waterschapslasten stevig zijn gestegen in het afgelopen decennium. Bovendien zijn de verschillen van oudsher regionaal groot. Haalden de gezamenlijke waterschappen

in 1995 nog een kleine 550 miljoen euro aan omslagen bij de burgers op, in 2005 was dit een dikke 750 miljoen euro. Opvallend daarbij is de verschuiving naar de categorie 'bebouwd'. Alle eigenaren van onroerend goed betaalden in 2005 bijna de helft van de totale opbrengst van de waterschapsomslagen. In 1995 was dat nog minder dan eenderde. Dit is een gevolg van de door schappen ingezette verschuiving van lasten van 'boeren naar burgers'. De 'boeren' betalen door deze verschuiving inmiddels bijna dertig miljoen euro minder aan omslagen dan in 1995. "Deze verschuiving heeft de lasten voor de burgers natuurlijk extra laten stijgen de afgelopen jaren. Dat het dit jaar voor de categorie 'bebouwd' erg meevalt (plus één procent, red.) komt doordat, als gevolg van de ozb-hertaxaties, vorig jaar de schappen veel meer binnenhaalden dan verwacht. Dat geld krijgen de mensen dit jaar eigenlijk terug", verklaart Corine Hoeben van het Coelo. Inclusief de verontreinigingsheffing halen de schappen dit jaar overi-

gens voor het eerst iets meer dan twee miljard euro op. In 1995 was dit nog 1,3 miljard. In die tien jaar gingen de tarieven gemiddeld met zo'n vijf procent per jaar omhoog, becijfert Dekking van de Unie. Als gevolg van de lastenverschuiving van 'Oldeambt naar Delfland', ofwel van 'boeren naar burgers', lag dat gemiddelde voor een modaal huishouden natuurlijk

hoger, op circa zeven procent, zo schat Dekking. Immers, de burgerij is relatief meer gaan betalen en de boeren minder. "Daar staat tegenover dat de categorie onbebouwd dit jaar gemiddeld twee procent omhoog gaat en bebouwd maar één procent", weet Dekking. Dekking kan de stijging van de waterschapslasten gemakkelijk ver-

er zo maar zestig man bij die allemaal moeten worden betaald", zegt Dekking. Volgens de Waterbond zouden de tarieven niettemin langzaam omlaag moeten na alle reorganisaties en efficiëncyclagen. Dat zit er niet in volgens de Unie-becijferingen. De Unie voorziet voor de komende jaren relatief beperkte stijgingen tot zo'n vier

Jan Boelhouwer, regelmatig veronderstelde gebrek aan controle op de schappen. In de ogen van Dekking is het allemaal best goed geregeld. "De schappen zijn heel scherp op het gebied van efficiëntie. Andere overheden zouden daar nog wat van kunnen leren. In de besturen zitten allemaal direct belanghebbenden. Iedereen praat

schillende waterschappen de voorzichtige eerste stappen gezet om een onafhankelijke Rekenkamer in te stellen. Vervolgens is er de provincie die, als er gekke dingen zouden gebeuren, heus wel ingrijpt. Voorzover ik weet, is dat nog nooit nodig geweest. Verder zijn we bezig met de invoering van de verplichting tot een regelmatig doelmatigheidsonderzoek. Ook hebben we het afgelopen najaar besloten dat de schappen gaan samenwerken op het gebied van inning. Dat leidt ook tot een kostenbesparing van twintig miljoen euro over vijf jaar", weet Dekking die nog even in de herinnering roept dat het kabinet en de Kamer vorig jaar nog besloten hebben alles wat betreft de organisatie en de financiering van de schappen in grote lijnen bij het oude te laten. Bij dat besluit heeft wellicht ook een rol gespeeld dat je niet alles in Nederland op zijn kop kunt zetten. "Maar als het echt nodig zou zijn geweest dan hadden ze de waterschappen er nog wel even bijgepakt. Grosso modo, functioneren we blijkbaar dus gewoon goed", weet Dekking.

Unie: "We kunnen onze lastenstijgingen goed uitleggen". (foto: Nanine Peters)

klaren. Alleen al de loon- en prijsstijgingen veroorzaakten één tot drie procent kostenstijgingen. Ook krijgen de schappen steeds meer taken op het gebied van stedelijk waterbeheer, wateroverlastbestrijding, grondwaterbeheer en waterzuivering. "Neem nu de bijvoorbeeld de muskusrattenbestrijding in Gelderland. Die is van de provincie naar het schap gegaan. Dan heb je

procent (inclusief de prijsstijging). "De reorganisaties gaan zich nu uitbetalen. We hadden eigenlijk hogere stijgingen verwacht op grond van de blijvend hoge ambities op het gebied van waterbeheer en waterkwaliteit", zegt Dekking.

Controle op de schappen

Dan nog het door Leenes en anderen, waaronder het PvdA-Kamerlid

dus over zijn eigen portemonnee bij het vaststellen van de begroting. Vooral vanuit de agrarische wereld wordt de discussie over de lasten in de besturen zeer scherp gehouden. In 2008, bij de nieuwe landelijke waterschapsverkiezingen, zullen ook 'besturen nieuwe stijl' worden gekozen. In die besturen wordt de rol van de burgers versterkt. Ook hebben ver-